

SLOVENSKI NAROD

iznaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 80 peti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati peti vrsta Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

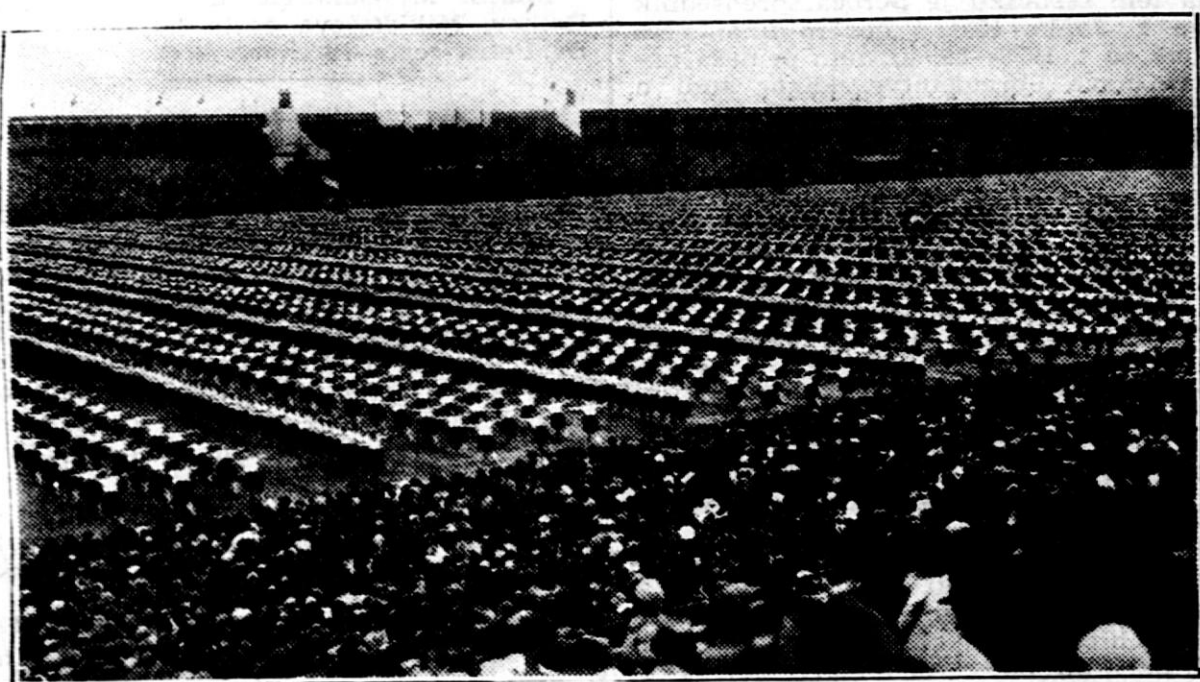
Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 8 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65, podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Zaključek X. vsesokolskega zleta:

120.000 Sokolov in Sokolic v sprevedu

600.000 ljudi v špalirju na ulicah

Današnji slavnostni spreved sokolske armade predstavlja mogočen zaključni akord X. vsesokolskega zleta, ki je pred vsem svetom pokazal silo in življenjsko moč sokolske ideje in sokolskega bratstva

17.500 Sokolice izvaja proste vajr

Praga, 6. julija. Br. Sokolska armada, ki se je zbrala v Pragi na X. vsesokolskem zletu, se je danes strnila pri zaključni manifestaciji v slavnostno povorko, kakoršne Praga, ki je doživela že toliko ogromnih manifestacij, se ni videla. Nad 120.000 Sokolov in Sokolic v krogih je defiliralo po praških ulicah mimo nepreglednega špalirja, ki ga je tvorilo blizu trideset milijonov ljudi. Nepopisno je navdušenje, s katerim je Praga tudi pri tej priliki izrazila svoje simpatije, svojo ljubezen in svojo privrženost Sokolstvu, a nepopisno je tudi pogled na ogromno povorko, ki se je kakor široka reka prelivala po praških ulicah.

Za današnji slavnostni spreved so se že večeraj pričele priprave. Na vseh večjih trgih, kjer je le količnik prostora, so postavili tribune, da bi tako omogočili čimboljši pregled spreveda. Policija je že sredi objavila spremenjen prometni red. V vseh ulicah in po trgih, koder je šel spreved, so že ob 6. zjutraj ustavili vse avtomobilski in tramvajski promet, prav tako tudi v ulicah, ki križajo te ulice. Na raznih mestih so se že ponoči namestile ambulante in reševalni oddelki, da takoj prispejijo na pomoč v primeru kakšne nezgode. Sanitetno službo vrši 150 zdravnikov in nad 1000 sanitetejcev.

Sokolske množice so se že v zgodnjih jutranjih urah začele zbirati na Vinohradih. Po župah so se nato uvrščale v spreved.

Ob 9. je krenilo čelo spreveda z Vinohradov po Sokolski cesti na Vavelski trg in dalje po glavnih ulicah Novega in Starega mesta pred zgodovinsko mestno hišo, kjer je bila postavljena častna tribuna. Na čelu spreveda je šel v spremstvu častne sokolske straže praporščak, ki je nosil ogromno državno zastavo. Za njim je stopalo predsedstvo Slovenske sokolske zveze s predstavniki sokolskih organizacij iz posameznih držav, med njimi celokupno starešinstvo SKJ s prvim podstarešinom br. Ganglom na čelu. Sledili so gostje in telovadci iz tujih držav, predvsem bolgarski Junaki, nato francoski, rumunski, litovski, belgijski in drugi gimnasti, ki so sodelovali na zletu, nato pa so prikorakale sokolske legije. Župa za župo, člani, članice, kmečke sokolske čete, nepregledne kolone v dvanajststopenjskih. Ogromna armada, ki ji ni bilo videti ne konca ne kraja. Čelo spreveda je že davno pasiralo častno tribuno, ko so se na Vinohradih še vedno uvrščale v spreved vedno nove edince. V sprevedu je bilo blizu 120.000 Sokolov in Sokolic,

okrog 3000 praporjev in nad 700 sokolskih godb.

Po vseh ulicah, koder je šel spreved, je bila zbrana nepregledna množica, glava pri glavi, a množice so segale daleč tja v stranske ulice. Na oknih in balkonih je bilo vse pisano, celo na strehe so se povzpeli ljudje, da bi videli ta veličastni prizor. Z oken in balkonov je deževalo cvetja na spreved, po ulicah pa so se prelivala ovacije, kakor da bi butali ob zidove valovi morja. Ljudje so vihrali robce, mahali z rokami, s čepicami, klobuki in vzklkali, vzklkali. Nepopisno so bili zlasti prizori pred častno tribuno, na kateri so se zbrali najvišji odličniki in vrhovni voditelji Sokolstva. Tu je bil en sam orkan navdušenja, ki ni prenehal niti za sekundo. Kljub temu, da je spreved trajal štiri ure in so ljudje čakali že od zgodnjih jutranjih ur, se ni hotel nihče umakniti. Še dolgo potem, ko je spreved že pasiral častno tribuno in se je pričel razhod, so množice vztrajale na svojem mestu in neprestano so orile nove ovacije in manifestacije. Posebno toplih ovacij so bili deležni tudi tokrat jugoslovenski Sokoli in Sokolice.

Nastop vojsk Male antante

Zaključno točko zletnega programa tvori nastop vojsk držav Male antante, ki bo danes popoldne ob 15. Vojski so imeli danes dopoldne zadnjo skušnjo, ki je zadržila sicer maloštevilne gledalce. Že takoj po končani povorki v prvih popoldanskih urah pa so se začele polniti tribune in bo pri nastopu vojsk rekorden obisk.

Razhod sokolskih armad

Po nastopu vojsk se začne razhod sokolskih armad. Najprvo zapuste Prago češkoslovaške sokolske župe, ki se bodo odcepile s posebnimi sokolskimi vlakci nocoj ponoči in jutri dopoldne. Jutri popoldne prično odhajati jugoslovenski sokolski vlakci. Vlak ljubljanske in kranjske sokolske župe zapusti Prago ob 16.50 in bo prišel v Ljubljano v petek proti večeru. Vračali se bodo po isti poti, po kateri so potovali v Prago.

mladine in bo vlada temu vprašanju posvetila vso svojo pozornost.

Imredy bo potoval tudi v London

London, 6. jul. h. Današnji listi poročajo iz Budimpešte, da bo madžarski ministrski predsednik dr. Imredy po obisku v Rimu uradno obiskal tudi London.

Angleški kredit za oborožitev Turčije

London, 6. julija. d. Včeraj je spodnja zbornica po drugem čitanju odobrila angleško-turški dogovor, po katerem bo dala Anglija Turčiji kredit 6 milijonov funtov za oborožitev. Ta kredit predstavlja del angleško-turškega kredita 16 milijonov funtov, od katerega jamči za 10 milijonov funtov kreditni odbor za prekomorsko trgovino in za kar ni potrebno dovoljenje parlamenta. 10 milijonov funtov ima Turčija vrnila do 1. 1950. Kredit za oborožitev v znesku 6 milijonov z enodstotnimi obrestmi in vsakokratno diskontno mero se ima vrniti v 20 polletnih obrokih, katerih prvi zapade šele 1. 1951.

V utemeljevanju vladnega predloga je navajal finančni minister Simon, da devizni položaj Turčije sedaj sicer ni ugoden in da Turčija zato ne more financirati nakupe v Angliji iz lastnih deviznih zalog, kljub temu pa je turški finančni položaj ugoden. V kolikor je bil že izveden turški gospodarski program, se more upati, da bo Turčija kmalu prišla v položaj, ko bo mogla izpolniti svoje finančne obveznosti proti Angliji. Da bi mogla oskrba Turčije z vojaškimi potrebščinami kakorkoli vplivati na angleško oboroževanje, se ni treba bati, ker so tudi obrambna ministrstva pristala na dogovor s Turčijo. Kar se tiče politične strani zadeve, je ob koncu Simon ugotovil z zadovoljstvom, da temeljni prijateljstvo med Anglijo in Turčijo na trdni zdravni podlagi. Obe državi imata

samo en cilj, ohranitev miru, ter ni njujno prijateljstvo naperjeno proti nobeni drugi sili.

Svečana instalacija praškega primatorja

Praga, 6. jul. h. Včeraj dopoldne je bila svečana instalacija primatorja dr. Zenklic. Svečanosti so prisostvovali vse delegacije tujih držav in zastopniki tujih mestnih občin, ki so gostje Prage. Številno je bilo zastopano tudi Sokolstvo, posebno veliko pa je bilo dijakov in mladine, ki je priredila primatorju dr. Zenklicu burne ovacije.

Bombardiranje Badalone

Pariz, 6. julija. h. Iz Barcelone poročajo, da so frankovičani danes dopoldne zopet bombardirali Badalono, severovzhodno od Barcelone. 13 Junkersovih letal je vrglo večje število bomb. 15 ljudi je bilo ubitih, 30 hudo, nad 100 lažje ranjenih, 75 hiš pa je popolnoma porušeno.

Sorzna poročila.

Carlh. 6. julija. Beograd 10. — Paris 12.15375 London 21.615. New York 457, Bruselj 73.975, Milan 22.976, Amsterdam 24.125, Berlin 176.76, Dunaj 50, Praga 15.14, Varšava 82.25, Bukarešta 3.25.

Velika nacionalna manifestacija v Prištini

Prisotnih je bilo do 20.000 ljudi

Priština, 5. jul. AA. Ko je ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović s svojim spremstvom potoval skozi Kačanik, ga je prebivalstvo nadvse navdušeno sprejelo. Pod slavalokom je predsednika vlade in njegovo spremstvo pozdravil narodni poslanec Zelen beg Stracimir in za njim vsi predsedniki občin iz kačanškega sreza in drugi ugledni meščani. Nekoliko dekle je izročilo predsedniku vlade krasne šopke cvetja, med njimi tudi lepa in majhna Leposlava Mijović, ki šteje komaj 2 leti. Predsednik vlade je dekletu podal roko, kar je pri prisotnih izvalo posebno veselje. Takoj po sprejemu je predsednik nadaljeval pot proti Prištini. Povsod so bili nemu na čast prirejeni navdušeni sprejemi. V Uroševu, ga je pozdravil predsednik občine Slavković. Pri sprejemu so bili navzoči tudi senator Ozrin Joksimović, narodna posl. Branko Todorović in Dušan Perović, podpredsednik skopske občine Marković, predsednik omladine JRZ iz Uroševca Dušan Banović, predstavnik raznih društev in korporacij, celoten občinski odbor Uroševca in predsedniki vseh občin v nerodinskem srezu. V svojem pozdravnem govoru je predsednik uroševske občine Lazar Slavković poudaril, da si je pripravljen v zgodovini naše države zgodilo, da je predsednik vlade obiskal te kraje. Po kratkem odmoru se je predsednik vlade dr. Stojadinović odpeljal v Prištino. Pred občinsko palačo so predsednika vlade in njegovo spremstvo pričakali in pozdravili poveljnik orožništva general Jovan Naumović, zastopnik poveljnika divizije iz Prištine, divizijski general Cegomir Kopčić, predsednik omladine JRZ v Prištini Jakša Saveljić in druge ugledne osebnosti.

Po pozdravih se je predsednik odpeljal na prištinsko periferijo, kjer so ga čakali oddelki konjenice z zastavami, ter pozdravili visokega gosta z dolgoletnim vzklkanjem. Nekoliko naprej so bili razvrščeni kolešarji, ki so imeli svoja kola okrašena z državnimi zastavami. Od dremstva pa do središča Prištine je bila zbrana ogromna množica ljudstva, ki je navdušeno vzklkala dr. Stojadinoviću in ostalim ministrom. Tega veličastnega sprejema se je udeležila do 20.000 ljudi. Poleg prebivalstva iz Prištine so bili navzoči tudi zastopniki iz 20 okoliških okrajev. Tilo pa je dosti tudi takšnih, ki so neč prišli v Prištino nad 50 km daleč, da pozdravijo predsednika vlade. Vse mesto je bilo svečano okrašeno, vse v slavalokih in preprohah. Vsaka hiša od najlepše pa do najskromnejše kolibe je bila okrašena. Prebivalstvo je hotelo na ta način pokazati svojo veliko ljubezen do dr. Stojadinovića, ki je kot predsednik vlade prvi obiskal ta znameniti zgodovinski kraj. Na glavnem trgu od lepem zelenem slavaloku, okrašenem z državnimi zastavami je sprejel dr. Stojadinovića prištinski župan Pajević, poleg njega pa poslanec Milan Glavinčić, ki pri današnjih svečanostih v Prištini zastopa narodno skupščino, senatorja Andrej Kujućević in Ugrin Joksimović, poslanci Serif Bodja, Mustafa Gurgutović, Zivkov Popović, Caslav Nikitović, Radivoj, Milošević, Bećir Seljčević, predsednik osrednjega tiskovnega urada Boško Bogdanović, ravnatelj agencije Avale Milan Stojimirović-Jovanović, bivši pomočnik kmetijskega ministra Miloš Strenović, ravnatelj prištinske gimnazije Djordje Konstantinović, ves upravnih in nadzorni odbor zveze kreditnih združenj za Južno Srbijo nato 12 zastopstev iz raznih okrajev, predstavniki vseh humanih, prosvetnih, kulturnih in drugih društev, ter mnogo številne ostale osebnosti. Okoli slavaloka in po bližnjih ulicah je bilo zbrano toliko ljudstva, da so reditelji z največjo težavo vzdrževali red.

Ko se je pripeljal predsednik vlade, je zbrana množica začela navdušeno vzklkati. Reditelji niso bili več gospodarji položaja. Okoli avtomobila predsednika vlade in ostalih avtomobilov, v katerih se je vozilo njegovo spremstvo, se je gnetla velika množica ljudstva, ter vzklkala dr. Stojadinoviću in Jugoslaviji. Ministrski predsednik je zatem izstopil iz avtomobila, kar je dalo povod za še bolj viharne ovacije. Predsednik prištinske občine je pozdravil dr. Stojadinovića ter v svojem govoru naglašal, da prebivalstvo ne samo s Kosovega pač pa tudi iz Metohije smatra ta dan za nadvse pomemben, kajti dr. Stojadinović je od osvojitve Kosovega leta 1912. pa do danes prvi aktivni predsednik vlade, ki je uradno obiskal Prištino in Kosovo. Zatem je naglasil, da je ta obisk istočasno tudi dokaz kako o predsedniku vlade ti kraji pri sreč. Poudaril je tudi, da bo ta dan velikega slavlja ostal nepozaben v dušah vsega prebivalstva iz Prištine in Kosovega brez razlik vere, ker je ljudstvo prepričano, da ga čaka za slavno preteklostjo tudi sijajna bodočnost.

Po pozdravih z navzočimi predstavniki oblasti in drugimi uglednimi osebnostmi, je odšel predsednik vlade s svojim spremstvom do kraja, kjer bo zgrajena nova gimnazija. Za to veličastno zgradbo je že položen temeljni kamen. Pred njo se vzdiguje veličastna tribuna, na kateri so bili za časa polovične temeljnega kamna predsednik vlade in ostali ministri. Pred samo blagoslovitvijo je prišel na častno tribuno zastopnik Nj. Vel. kralja Petra II, divizijski general Radivoj Zlatanović, nakar se je takoj začela svečanost ki jo je opravil arhijerejski namestnik Arton Popović ob asistenci mnogobrojnih duhovnikov. Pri tem je sodelovalo tudi veliko duhovstvo. Branko. Po slovesno-

sti je imel prota Popović zelo lep in vzpodbuden govor, v katerem je poudaril, da se mora tamkajšnje ljudstvo zahvaliti edino le vladi dr. Stojadinovića, da to dobi novo gimnazijo. V svojem nadaljnjem govoru je naglašal kako potrebno je tudi gospodarsko povzdigniti ljudstvo na Kosovem, ker časi suženstva niso bili nikjer tako težki, kakor ravno tu. Govorim kot duhovnik s Kosovega, kjer živim in delam že nad 40 let. Po osvobojenju na Kosovem je bilo zgrajenih že veliko število šol, v katerih se otroci uče, kako je treba ljubiti kralja, domovino in svoj narod. Sezidan je bilo tudi veliko število cerkva, po katerih v znak hvalečnosti molijo naše ljudstvo za dolgo življenje mladega kralja in za srečo ter napredek naše Jugoslavije. Gospod predsednik in ministri! To kar sem povedal je malo za Kosovo. Danes so blagoslovljeni temelji tega bodočega hrama prosvete, odkoder se bo razširil duh prosvete za srebo našega mladega kralja Petra II, našega naroda in naše mile kraljevine.

Nepregledne množice ljudstva z velikanskim navdušenjem pozdravljajo zadnje besede prota Popovića, ter vzklkale Nj. Vel. kralju, knezu namestniku Pavlu, kraljeveskemu domu Jugoslaviji, kr. vladi in predsedniku dr. Stojadinoviću.

Ko se je navdušenje nekoliko poglobilo, je spregovoril prosvetni minister Dimitrij Magarašević, ki je dejal: Ko posvečujemo temelje nove zgradbe prištinske gimnazije, želimo predvsem da bi ta novi narodni prosvetni hram častno služil vzgoji in pouku novega naroda. V tem zgodovinskem in tudi danes pomembnem kraju (Ziveli) Ni to samo naključje, da se to delo, ki je bilo zamišljeno in začeto pred 16 leti, končava ravno te dni in da danes prisostvujemo svečanemu dejanju posvečitve temeljev nove prištinske gimnazije. Ni samo naključje, da se ta lepa zamisel, stvarna potreba in »opla želja starev, prosvetnih delavcev in vsega prištinskega in okoliškega prebivalstva uresničijo navzočnosti predsednika kr. vlade in ob tako velikem sodelovanju tukajšnje prebivalstva, ki živi v nam tako milem delu naše domovine (Ziveli) Triletnica konstruktivne delavnosti kr. vlade pod vodstvom predsednika dr. Stojadinovića (dolgotrajno vzklkanje Ziveli dr. Stojadinovića) je vzpodbudila vse našo državo k novemu življenju in k novim podvigom. Stvaritelsko delo našega naroda, naj se poveča s konstruktivnim delom kr. vlade in ostalih naših državnih oblasti in naj to skupno sodelovanje izboljša naše socialne, kulturne in nacionalno življenje. Te nove zgradbe so dokaz združenega sodelovanja. Obenem pa je jasna slika, kako se kulturni problemi lahko in uspešno skoro sami po sebi rešujejo, če je gospodarska podlaga narodnega življenja konsolidirana in načrtno zgrajena. Tako se bo tudi v tej novi gimnaziji, ki bo dobila svoj moderen evropski material in obliko, razvijalo novo delo pri učiteljih in mladini. Tej mladini pripravljamo s tem delo najboljšo pogoje za njen pouk, in smo prepričani, da bo ona, ko pade uroda naroda in države v njene roke, vračala te narodne žrtve častno in pošteno z ljubeznijo in udanostjo svojemu kralju, narodu in svoji domovini. (Ziveli kralji! Zivela Jugoslavija!)

Gvor ministra Magaraševića poobno konec, so navzočini sprejeli z dolgotrajnimi vzklki in navdušenim pritrdjevanjem. Klicali so Ziveli kralji! Ziveli knez namestnik Pavle! Zivela Jugoslavija! Zivela kr. vlada!

Zatem je bil, prebrano posvetilo, ki bo vzidano v temelje nove gimnazije. Predsednik vlade dr. Stojadinović in minister Magarašević sta v spremstvu bana varšavske banovine Marka Novakovića odšla k temeljni zgradbi ter simbolizirali položila temeljni kamen. S tem je bila svečanost končana.

Ko se je pojavil predsednik vlade na stopnicah, ki vodijo k temeljem zgradbe, so se ponovili navdušeni vzklki kr. vladi in njemu. Dr. Stojadinović je takoj nato s svojim spremstvom peš odšel skozi gost špalir ljudstva, ki se je na gost zbrala po hodnikih prištinskih ulic, ter krenil v častniški dom, kjer je bilo prirejeno kosilo za visoke goste. Na osilu v častniškem domu so bili poleg predsednika vlade tudi vsi ostali ugledni gostje, ki so se udeležili današnje svečanosti v Prištini. Za časa banketa je bilo izgovorjenih nekaj zdravic. Prvi je spregovoril prištinski župan Mahan Pejo- vić, zatem poslanec Milan Glavinčić, nato pa ravnatelj gimnazije, ki je v svojem govoru poudaril pomen graditve nove gimnazije. Govorili so še predstavniki trgoveškega združenja Trajk Jamčević, Nikola Vujačić, v imenu JRZ pa Jakša Saveljić. Po teh govorih je vstal tudi predsednik vlade dr. Stojadinović ter izrekel prijetno zdravico, ki so jo navzočini z največjo pozornostjo poslušali in ves čas prekinjali z navdušenim vzklkanjem predsedniku vlade. Dr. Stojadinović se je najprej zahvalil za prijeten sprejem, nato pa poudaril, da je bilo dozdaj Kosovo znano le v vojaškem oziru in da je treba odsej delati tudi na to, da se tudi gospodarsko, prosvetno, kulturno in ekonomsko dvigne, da bodo vojaške smage popoke.

Po kosilu je predsednik vlade s ostalimi ministri in spremstvom obiskal domno šolo, nato pa odšel do kapelice na grobu kralja Murela, odkoder se je podal v Gračnico.

Nemški načrti v Podunavju

Začasni cilj nemške politike je Madžarska

London, 6. jul. o. »Times« poročajo, da bo madžarski guverner Horthy v avgustu obiskal kancelarja Hitlerja. Ta obisk naj bi pomenil pričetek velike nemške ekspanzivnosti v Podunavju in na Balkanu. Nemčija bo skušala najprej doseči najtesnejše vojaške in gospodarsko sodelovanje z Madžarsko. Po načrtih, na katere je pristala tudi Italija, naj bi Nemčija prevzela dve tretjini, Italija pa eno tretjino letošnjih madžarskih kmetijskih pridelkov. Enake poudarbe nameravajo postaviti Nemci tudi Rumuniji ter nekaterim drugim balkanskim državam. Na ta način si nameravata Nemčija in Italija ustvariti gospodarski blok držav, ki bo segal od Severnega morja do Bospora.

»Daily Express« poroča v zvezi z napovedanim Horthyjevim obiskom v Berlinu, da nameravajo Nemci vključiti Madžare tudi v svoj vojaški sistem. Madžarska naj bi predvsem odpravljala mirovne pogodbe. Na tej osnovi bi Italija in Nemčija pomagali, da bi uvedla obvezno vojaško službo, si organizirala vojsko do 100.000 moč in nabavila 500 prvovrstnih vojni letal.

Madžarski vojaški načrti

Budimpešta, 6. jul. w. Na zborovanju nacionalne lige v Abatszalogu je govoril včeraj vojni minister general Ratz. Bavi se je predvsem z obnovno madžarske oborožene sile, naglašajoč, da je preporod Madžarske mogoč le tedaj, če se bo mogel naslanjati na močno armado. Ne mislimo na vojno, ker potrebujemo mir in ker hočemo v miru doseči svojo obnovo. Ruševine, ki so ostale po revoluciji, moramo odstraniti in postopno izgraditi novo vojsko. Za tak razvoj je potreben močan narodni vojaški duh. Zato posveča vlada vso skrb zaščiti družine, zato tudi uvaja zdravniški pregled pred sklenitvijo zakona in da je zemljo, da pospeši gradnjo lastnih domov in ustanavljanje novih družin. Vojska

K slabim uspehom na srednjih šolah

Nekaj potrebnih ugotovitev in opazk ob koncu šolskega leta 1937-38

Ljubljana, 6. julija

Quem dira le mende?

Ko sem pregledoval tabele o učnih uspehih na naših srednjih šolah koncem šolskega leta 1937/38, se mi v prvem hipu odstopili med učenci, ki so izdelali in med učenci, ki niso izdelali, niso videli porazov. Čim bolj pa sem tabele ogledoval, tem bolj se mi je prikazovala slika porazov; zakaj koncem koncem sem spoznal, da se suče (po veliki večini) okoli ene tretjine vsega števila učencev, t. j. od vsakeh 100 učencev jih je med šolskim letom 1937-38 poginilo v bojih z uma svetlim mečem okoli 30. V prvem hipu bi človek menil, da to ni dosti. Toda, če primerjamo razmerja med zmagovalci in premaganci, moramo ugotoviti, da so to po veliki večini samo Pirove zmage. In zaradi tega je koristno, je pametno in je potrebno, da iščemo vzroke, ki so krivi zgoraj omenjenih porazov. Sicer je res, da je pisarjenje o vsem tem nehvaležen posel; zakaj so profesorji, ki jim je maranje dijakov nastajalo, in tem sledeče vrstice niti namerjane niso; zakaj tem bi se dala našla o učenju in vzgajanju vsteti v glavo samo s cepcem, nikoli pa ne s peresom.

In sedaj k stvari! Ob študiranju tabele sem dognal najprej to, da so bili v šolskem letu 1937-38 učni in vzgojni uspehi najbolj rasti onih srednjih šolah, kjer delujejo pedagoško naobraženi profesorji; zakaj tam so odstotki neuspehov minimalni (+92; -8). Tu se vidi na prvi hip, da upoštevajo profesorji na teh zavodih delo kot tako v šoli in ne samo dela doma po naročilu v šoli; po domače ne to pravi, da dajo ti profesorji s svojim delom v šoli komaratu k delu dijakov doma in ne samo zapovedi, to in ono, nauči, krsko, to je tvoja stvar, moja pa je, če ne boš znal, da ti dam — cvek! Da je razlika med prvim in drugim načinom učenja in vzgajanja velika kakor med nočjo in dnevom, se uame samo po sebi. Ob delu v šoli (kot sem ga omenil zgoraj) dobi dijak vpogled v vse tajnosti in lažko mu je se v te tajnosti poglabiti še bolj. In ob takem delu ima profesor pravico, da učenca izprašuje, kaj zna! Ob delu doma (kot sem ga omenil zgoraj) pa stika profesor samo za tem, česa učenec ne zna; in izraz »danes sem bil v šoli skušane držati kot bi bil pribit. Ne motim se, če trdim, da je ravno »izkušanje« vzrok visokim odstotkom neuspehov. Temu »izkušanje« pa se čudim najbolj zaradi tega, ker so bili tudi profesorji izkušeni, a so jim spomini na dobo »izkušanja« potonili v pozabo. Ali ne? Pa menda duševni sadizem ne rodi duševnega atavizma? — V to skoro verjeti ne morem! Verjetno pa se mi zdi, da začne riba smrdeti najprej pri glavi in okuži s svojim smrdom vso okolico. So ne, kateri direktorji, ki profesorje, ki so nasproti mladini dobri v vsakem pogledu, naravnost sovražijo in preganjajo. Če menijo ti direktorji, da bodo z neusmiljenjem dvignili ugled svojega zavoda, se presneto motijo. Neusmiljenjence ubija veselje do dela, vodi v odporčnost in sčasoma v ono strupeno sovraštvo, ki vodi včasih celo do maščevanja, vselej pa do preziranj, karikiranja, zbadanja itd. Ali je vsega tega treba? — Pameten človek bo rekel, da ne in tudi direktorji in profesorji bi prišli do tega, samo če bi hoteli iti globoko vase in temu poiskati samo dve besedi za svoj vsakdanji brevir. In ti besedi bi bili? — Homo sum!...

To bi bilo eno! Drugo, kar je vzrok velikih neuspehov na srednjih šolah, pa je to, da se reduje dijak, t. j. ocenjuje se po eni predmetu in ne po njegovih celotnih zmoglostih. Ocena po predmetu drži tudi pri predmetih, ki jih k maturi niti ne puste in jih tu in tam še pr-d maturo opuste. So to predmeti, brez katerih izhaja v življenju skoro 99% ljudi, t. j. živijo brez one oblike, ki se vtepa dijakom v glavo. Za prama vzmemo samo matematiko. Kdo vraga me more prepričati, da rabi 99% ljudi za življenje več nego štiri glavne računske operacije s celimi in decimalnimi števili, enostavni obrestni račun in geometrije toliko, da loči kvadrat od kroga! Vem, važna je večja možnost! Ne oporekam! Res pa je, da večja ne sme biti mrcvarjenje, in to mrcvarjenje bi ne smelo voditi do porazov in tako dalje. Sploh bi bilo po moji pame, ti neobhodno potrebno, da se naj z visoko aritmetiko in geometrijo bavijo le oni dijaki, ki se nameravajo študijem, ki jim je matematika alfa in omega, izrecno po-

svetiti. Dobro bi bilo tudi dognati, če zahteva učni načrt iz matematiške isto na realnih in humanističnih gimnazijah. Ne verjamem; zakaj v sedmih letih se ne da obdelati toliko kot v osmih. Pa kot reče, no, to bo treba na pristojnem mestu ugotoviti in že v šolskem letu 1938-39 urediti tako, in sicer samo tam kot zahteva učni načrt z vsemi svojimi blažilnimi opazkami, ki pa jih ta in oni profesor no, če upoštevati, a jih bo upoštevali — morali!

To bi bilo drugo! Veliko krivdo pripisujem za slabe uspehe tudi pismenim izdelkom. Ljudje božji, samo enega pisatelja (stroka mi je postranska stvar) mi povejte, ki se na svoje delo temeljito ne pripravi. In še nekaj! Temo za to delo si izbere sam! In med skladovnico pripomočkov tuhta dneve, tedne, mesece in tudi leta. A dijak? Da bi mu profesor povedal, o čem bo pisal! Kaj si zvedel! To mora ostati do zadnjega skrivnost, zapeteljena pod sedmimi pečati! Imeniten tema, 30 minut časa, pa bi ne pisal odlično! Tri težke (včasih celo več) naloge iz matematik, in 30 minut časa; seveda osel je osel! Ne bodimo šolarbe in povežmo si kar v brk, da je vse to nepotrežno mučenje dijakov in da je še čudež, da dijak v tem času sploh kaj pametnega napiše. Ta način pisanja je pisanje za šolo! Šola pa mora navajati za delo v življenju, a za tako delo mu je treba dati razmaha že v šoli. Ne zemlja ne nebo se ne bosta podrla, če pove profesor dijakom, o čem bo pisal. Jaz bi mu povedal celo vire za pomoč. Tako bi dijak res po-azal elastičnost svojih duševnih moči in tako nalogo bi bilo veselje brati in jo tudi redovati. Take naloge bi pripravljale dijakke za univerzo in za življenje. Ker pa se to tako ne dela, je dijak ob vstopu na univerzo skoro tak duš-vni

revet kakor je učenec osnovne šole ob vstopu v srednjo šolo. Naloge naj ne bodo uganke, temveč kaspoti ob široki cesti v življenje.

To bi bilo tretje! V »Letnih poročilih« so šle naše šole skoraj za nekaj stoletij nazaj. Ni mogoče! Je mogoče!! Uvedle so tamkaj »spranget«, kar je zelo neokusno, nepotrebno, nevezljivo in nesocialno. Vraga, komu pa je kaj mar, če je ta in oni učenec zdelal ali ni zdelal! Domačin bo povedal že sam, drugih pa to ne briga, ali jih vseh brigati ne amelo!

Dalje, pranger še ni poboljšal nikoli in nobenega; in ga tudi sedaj ne bo! Kam vodijo te opazke v »Letnem poročilu«, vam bi prav migne povedati povedali boji med strankami! Ali menite, da ljudje ne stikajo in najdejo, da je med zaznamovanimi največ uboščev; a so vsi ti bolj ubožni v trebuhu, nego pa v glavi! Zaradi opazke, da iz tega in tega predmeta ni izdelal, še ni povedano, da je drugje dober, prav dober, morda celo odličen. To bi pa moralo biti označeno — že zaradi prangerja, t. j. če je že podstavek grad, naj bo lepa vsaj figura, ki na tem podstavku stoji. Sicer pa sem mnenja, da je vsa to tolika neokusnost, da bi morala izginiti enkrat za vselej! Kje najdemo to med drugimi kulturnimi narodi! Čulufakri pa menda tudi Jugoslavlani nismo!

To bi bilo četrto! Še nekaj bi rad povedal za konec. In to bi bilo, da meni marsikateri profesor, da ima ubogi dijak opraviti samo z njegovim predmetom. Gosnodie vi učite 2 do 4 predmete; največ! Učit. sih že leta in leta! Ni vrag da bi jih ne obvladali suvereno. In dijak? — Se muči od leta do leta z najmanj 10 predmeti in sicer vsako leto v novim in večjem obsegu! To pomislite vi vsi, ki ste dobre volje, in vsako leto se bodo odstotki neuspehov manjšali. Vam in vašemu zavodu bo to v čast, dijakom in domu v veselje, narodu in domovini pa v prid. Ne, ni »fajfa« vse zakaj brz tobaka ni dima; in brez dima je še kadilnica v cerkvi — zanič!

In to naj bo peto! Ni dosti! A če bo le eno modlo sad, bom o tem ob koncu šolskega leta 1938-39 poročal z veseljem. Spectator.

zorno. Ta mrena se ne trga, zgoreva pa prav tako dobro kakor tobak.

Madžarska izumiteljica sta investirala nad 100.000 pengov v svoje poskuse, toda denarja nista vrgla proč in tudi trudila se nista zaman. Komaj sta namreč svoj izum patentirala, se je prigrisala največja ameriška tobačna tovarna American Union Tobacco Company in jima ponudila

milijon dolarjev za ameriško licenco njunega izuma. Zanimivo je pa, da sta oba izumiteljica nekadica. Svetovalci so jima bili strokovnjaki madžarskega tobačnega monopola in oni dan so pridirili veliko poskusno kajenje. Cigareta brez papirja se je zelo dobro obnesla in na Madžarskem so takoj začeli izdelovati take cigarete.

Jules Romainso vesokolskem zletu

Sokolski javni nastopi so nekakšen verski misterij demokracije

V dneh vesokolskega zleta v Pragi so zborovali tudi delegati Pen-klubov. Od Prage so se poslovili v četrtek 30. junija. De-

legati skoraj vseh na kongresu zastopanih držav so izrazili tople simpatije in obču-

dovanje češkoslovaški državi in njenemu prebivalstvu, saj so videli povsod mir, na drugi strani pa trdno odločnost in vero v bodočnost. Federacija Penklubov predstavlja v veliki meri duhovno Evropo in tako lahko rečemo, da je bil letošnji kongres te mednarodne organizacije spontana in nepozabna manifestacija solidarnosti te duhovne Evrope s češkoslovaško v njenem sedanjem položaju. Pisatelji, so ponosno priznavali, da jim njihova ljubezen do svobodnega izražanja osebnega prepričanja ne dovoljuje zatreti v sebi besede občudovanja, priznanja in simpatij, ki jih čutijo do češkoslovaške in ki so se še povečale po vsem tem, kar so videli v Pragi.

Slavni pisatelj Jules Romainso je opisal v svojem govoru vtise s sokolskega stadiona in izjavil, da je bilo to eno najmočnejših doživetij njegovega življenja. — Ne morem opisati globokega vtisa, — je dejal, — ko sem začutil moč te prostovoljne discipline sokolske mladine, stopajoče v koraku, ki izraža voljo do svobode, ne pa v koraku, pručnem za paradni učinek, mladine, demonstrirajoče na tako edinstveno krassen način svojo voljo do življenja in svojo odločnost doprinesati žrtve za svobodno življenje. Priznam, da sem bil ganjen do solz. To, kar so nam pokazali Sokoli, je bila evokacija antike, čije dihe me je v tej deželi objel. Sokolski javni nastopi so nekakšen verski misterij demokracije in za to priložnost občutiti večno veljavne vrednote demokracije homo češkoslovaški vse življenje hvalni.

Francija dežela rekordov

Angleški novinar, ki se je vrnil z velikega potovanja po Franciji, je sestavil tabelo turističnih rekordov Francije. Po tej tabeli se res nobena država v Evropi ne more primerjati s Francijo, kajti Francija ima najvišjo goro v Evropi (Mont Blanc 4708 m), najvišje ležečo cesto (Col de l'Iseran 2769 m), največ gradov (761), največ zdravilišč (120) in plaž (900). Francija ima tudi največje cestno omrežje (705 tisoč km), najvišje ležeče mesto v Evropi (Briançon 1326 m) in najvišje ležečo vas z nad 500 prebivalci (Saint Veran v dauhinskih Alpah 2040 m).

Angleški novinar je pa pozabil pripomniti k tem rekordom, da ima Francija tudi najboljša vina in najboljšo kuhinjo na svetu. Skratka: sami rekord.

Nova odkritja švedskih zdravnikov

V Karolininem zavodu v Stockholmu je bila nedavno debata na zdravniškem zborovanju o novi operacijski metodi, ki naj odstrani bolečino v obrazu, nazvane znatno trigeminus neuralgia. To metodo so uporabljali na nevrološki kliniki znanega švedskega »možganskega« specialista prof. Herberta Olivecrona v serafinski bolnici v Stockholmu. Izkazalo se je, da je edino radikalno sredstvo, kako priti do živega bolezn obraznega živčevja, v kolikor je vzrok res neznan, to, da se odstrani ves sklop živčevja, prenašajoč občutek bolečine. Težkoča je bila v tem, da si zdravniki niso bili na jasnem, katera živčna vlakna prav za prav prenašajo bolečino in katera imajo druge funkcije.

Odkritja drugih švedskih zdravnikov dokazujejo, da prenašajo občutek bolečine vsaj glede na okoliške organe izredno nežna vlakna, v premeru manjša od 4ih mikronov. Prof. Gösta Häggvist je uporabil metodo za merjenje teh vlaken, odkrito po nekem drugem švedskem zdravniku, in uspešno je našel v živcu izvestno število dovolj nežnih vlaken, ki lahko veljajo za bolečino prenašajoča se vlakna. Posredilo se mu je tudi najti prikladno mesto za odstranitev teh živcev. Novo operacijsko metodo so v Stockholmu opetovano preizkusili in vedno z uspehom. Uporabili so jo uspešno tudi v Münchnu in Kodanju. Če napravi operacijo izkušen operater, ne čuti bolnik nobenih bolečin, pa tudi vročine in

mraza ne na tisti strani obraza, kjer so se bile pojavile bolečine. Živci pa ostanejo še vedno občutljivi za tip. Edini riziko je, da lahko zadene operater tudi glasovne žilce. Toda človek z nevralgijo obraza čuti pogosto tako strašno bolečino, da poskusi vse, samo da bi se jih rešil.

Novi načrti Marlene Dietrich

Francoski listi poročajo, da se mudi Marlena Dietrich v Parizu, kjer so ji seveda na vsakem koraku za petami novinarji, da bi zvedeli kaj o nji. Zanimaja jih vsaka malenkost iz njenega življenja. Zvedeli so, da je podpisala več pogodb s filmskimi podjetji in vse kaže, da ji bodo zljaj dodeljene boljše in večje vloge, kakor jih je igrala prejšnja leta. Iz Pariza odpotuje v Hollywood, kjer nastopi v novem velikem filmu o Chopinu v vlogi prijateljice slavnega skladatelja George Sandove, v vlogi ženske, ki se je pojavila prvič v zgodovini v moški obleki.

Potem bo igrala v Hollywoodu ali pa v Londonu glavno vlogo v filmu »Deževati je začelo« po romanu ameriškega pisatelja Louisa Bromfielda. Marlene Dietrichova je sama izjavila nekemu pariškemu novinarju, da je dobila ponudbo nekega francoskega filmskega podjetja, naj bi nastopila v Parizu v novem filmu proti honorarju 6.000.000 frankov. Vse kaže, da je Marlena svoj najboljši reklamni šef.

OSUETA

ROMAN DEKLISKEGA SKRČA

— An, ljubi jo, kakor je ljubil mene, — je pomislila Tereza z ljubosumnim mrzno v srcu, — toda mene še lahko najde med seboj in njo.

Kočija se je ustavila šele v Madridu, v drevo-redu pred lepo, na samem stoječo hišo. Tereza se je nenadoma zdrnila iz žgočih sanj, v katere je bila pogreznjena. In odšla je za svojima spremeljalkama v nekakšno čakalnico pred dvoriščem, čigar vrata so se takoj zaprla.

— H komu me vodita? — je dejala ozirajoč se začudeno po bogato okrašenih stenah in slikah v širokih zlatih okvirih.

— K vam, madame, — je odgovorila prva spremeljalka.

— K meni! je vzkliknila Tereza vsa presenečena. Potem si je pokrila z roko oči kakor bi se hotela prepričati, da je vid ne moti in da je vse okrog nje resnično.

— Pojdite, madame, — je nadaljevala spremeljalka, — vzemite novo obleko, midve si bova pa šleli v čast, da vas bova smeli obleči. Najina dolžnost je streči vam, odrejeni sva vam v službo.

18

Tereza se je dala odvesti v prostrane, razkošno opremljene sobane. Tu ni bilo nič podobnega po-deželskemu razkožju doma Vasconcellov. Vse, kar je bilo okrog nje, je dihalo nekaj svežega, tajnstvenega, elegantnega, kar je božalo in obenem dražilo čutnost. Najbolj čudno je pa bilo, da se je Terezi zdelo, da v tem čarobnem kotičku nekdo prebiva in da ga je pravkar zapustil, da bi se umaknil Terezi. Vse je tu dihalo nekakšen vonj krasne mlade žene, navdušene za razkožje in sijaj.

Tereza je sedla k toaletni mizici, polni dragocenih škatlic in steklenič, kakor v draguljarni, in po dveh letih se je prvič zopet pogledala v ogledalo. Pri tem pogledu so ji zažarele oči v občutku ženske nečimernosti in lahna redčica ji je zalila obraz. Opazila je, da je mnogo lepša, kakor je bila kadarkoli.

Nastala je noč. Ena spremeljalka je prižgala mnogo svečnikov, iztegujočih svoja ramena s svetlami med umetniškimi okraski. Druga je prinesla večerjo v dragoceni posodi iz kristala in srebra. — Toda vse to ni bilo pripravljeno zame, — je dejala Tereza končno. — Ali ni prebival pred menoj v tem domu nekdo drugi?

— Da, madame, — je odgovorila družabnica. — Njegova gospodarka je bila Klara Calderonova.

— Kdo je ta dama? Njeno ime slišim prvič. Ali spada k dvoru?

— Ne madame, — je odgovorila služabnica zelo hladnokrvno. — To je zelo lepa ženska, ki jo je ljubil kralj, naš gospodar. Podaril ji je to hišo in ona

je porodila tu sina, ki ga je priznalo Njegovo Veličanstvo za lastnega in ki se imenuje don Juan d' Austria, kot nezakonski sin slavnega cesarja Karla V. Toda Calderonova ni bila dostojna te visoke časti. Kralj je imel tekmeča in v pravičnem gnevju je ukazal, naj zapro njegovo nezvesto ljubico v samostan. Predvčerajšnjim je zapustila ta dom in nikoli več se ne vrne vanj.

Po tem odgovoru je ostala Tereza pogreznjena v nekakšno otroplost. Slutila je stvari, ki ji niso bile nikoli prišle na misel. Po glavi so ji rojile tisočere bojazni, tisočere zbegane želje. Zdelo se ji je, da je pod vplivom nekih čudnih sanj in da se prebujna na slavnem ležišču svoje samostanske celice.

Njeni družabnici sta jo položili za svilenimi zavescami v opojno duhteče in s čipkami okrašene pernice, kjer je kmalu trdno zaspala. Tik pred jutranjo zarjo, v času jutranjih molitev, se je nenadoma zbudila in sedla na posteljo. Bilo ji je kakor da je slišala zvok, ki jo kliče na kor in ob svitu nočne svetilke na mizici, je zrla vsa zbegana na bogato okrašeno sobo, kjer so se lesketala ogledala in zlati okraski. Ob vzhodu njene postelje speča družabnica je vsa prestrašena vstala.

— Kaj se je zgodilo, madame? je vprašala? — Ali ste bolni? Ali ste imeli težke sanje?

— Da, — je odgovorila Tereza z medlim glasom, — strah me je bilo.

— Pomirite se. Spite, madame, da boste jutri krasni in sveži, kajti sprejeti boste morali gosta.